

Elektronisch portfolio

Het in kaart brengen van huidige en te ontwikkelen competenties aan de hand van het opbouwen en verantwoorden van een portfolio.

C.M. van Oosterhout

© LLO-eXperience BV 2023

Portfolio, een korte geschiedenis

Portfolio's zijn van alle tijden, grijpen ver terug in de geschiedenis en zijn vanaf hun eerste ontstaan al zeer waardevol. Een bloemlezing.

Scheepslogboek

Hoe hadden we de wereld leren kennen als van oudsher op schepen geen logboek werd bijgehouden. Daarin werden alle wederwaardigheden van het schip en al zijn reizen opgetekend? Al bij de Grieken werd dit, met de middelen die hen ter beschikking stonden, gedaan. Van dag tot dag werd door de kapitein aangetekend welke afstand was afgelegd, op welke koers, met welke stromingen, windrichting en -kracht. Kustenlijnen werden erin beschreven en zo nodig getekend. De samenstelling van de bemanning, de lading, het verbruik van proviand en ammunitie, ziektegevallen onder de

Figuur 1. Scheepslogboek. Bron: Wikipedia

bemanning en de voortgang daarvan, rechtspraak op het schip. Kortom alles wat de moeite van het vastleggen waard was, werd ter verantwoording aan de reders in het logboek opgetekend.

Het behoeft geen betoog dat de reder zijn kapitein zal moeten vertrouwen, want die heeft het logboek geschreven en zou, als hij kwaadwillend is, kunnen fantaseren.

Een scheepslogboek zou je de biografie, de beschrijving van de levensloop van een schip kunnen noemen. Tegenwoordig is een kapitein van een plezierjacht zelfs wettelijk verplicht een logboek bij te houden als hij op zee is. Ook van vliegtuigen, van de kleinste glider tot en met de grootste wide-body worden nauwkeurig logboeken bijgehouden die alle details geven die betrekking hebben op het vliegtuig. Vluchten, draaiuren van de motoren, onderhoudsbeurten en kleine reparaties, welke bemanningsleden er wanneer op hebben gevlogen, welke bijzonderheden zich bij het doorlopen van de checklists en het vliegen hebben voorgedaan. Die logboeken horen onlosmakelijk bij het voertuig en worden aangevuld door cockpit-voice-recorders en zwarte dozen. Logboeken en life-cycle management horen onlosmakelijk bij elkaar.

Logboek voor een mens?

In dit licht is het heel bijzonder dat over mensen ontzettend veel gegevens worden bijgehouden en dat dat vaak dubbelop gebeurt en maar zelden op één plaats. Denk maar eens aan uw gezondheidsdossier. Iedere huisartsenpraktijk, kliniek of ziekenhuis waar u ooit behandeld bent, beschikt over uw gegevens. Sowiezo uw naam, adres, geboortedatum en het polisnummer van uw verzekering. Daarbij ongetwijfeld van de reden waarom u ze heeft bezocht. In principe moet uw huisarts door een specialist geïnformeerd worden over wat hij bij u heeft geconstateerd en wat vervolgens zijn behandeling is geweest. Omgekeerd zal uw huisarts zelden al de informatie die hij over uw gezondheid heeft, volledig aan een specialist doorgeven. U begrijpt, de gegevens over uw gezondheid lopen per 'eigenaar' zeer uiteen. Daarbij kunt u zich afvragen wie de werkelijk eigenaar van die gegevens is. De discussie over het invoeren van een elektronisch patiëntendossier en wie daarvan de eigenaar is, loopt al vanaf 2007.

Zo zal een school ook weer over uw naam en adresgegevens beschikken, wie uw ouders of verzorgers zijn, wat uw pakketkeuze is, in welke klas of jaar u zit en hoe u het doet. Heeft u een werkgever of een stageplaats, dan is ook

daar dezelfde en deels andere informatie over u bekend. En dan hebben we het nog niet gehad over de belastingdienst, de gemeente, het UWV, uw verzekeraars en ga maar door.

Vreemd dat over een schip of een vliegtuig – eigenlijk iedere kostbare installatie – alle informatie wordt gebundeld, maar dat er van u niet één integraal logboek bestaat waarin alles over u is te vinden: hoe u heet, wie uw ouders en verzorgers zijn, waar u nu woont en waar vroeger, wie uw juf in groep 1 van de basisschool was en hoe uw eerste koppoter er uit zag, hoe u uw schoolcarrière hebt doorlopen en met welke voor- en tegenslagen, wanneer u uw rijbewijs heeft gehaald, uw eerste gitaarconcert heeft gegeven, en wanneer u uw been gebroken heeft en in welk ziekenhuis u toen bent geholpen door welke dokter. Waarin u zelfs de röntgenfoto's terug kunt vinden en de uitslagen van uw bloedonderzoek, maar ook uw diploma's en certificaten, referenties van werkgevers en aanbevelingsbrieven van stagebegeleiders. Kortom alles wat van u is.

Een digitaal portfolio is een logboek van en over een uniek individu

Portfolio

Een portfolio is een grote map die kunstschilders door de eeuwen heen bij zich gedragen hebben en nog dragen. In dat portfolio zitten voorbeelden van werkstukken waarmee zij hun bijzondere talenten willen tonen aan mogelijke opdrachtgevers. Het bevat de bewijzen van hun talenten waar ze trots op zijn: schilderstukken, etsen, litho's et cetera.

Tegenwoordig hebben ook modellen portfolio's met uiteenlopende foto's van zichzelf om zich bij uitgevers, modehuizen, agentschappen en dergelijke aan te prijzen. Dit laatste voorbeeld geeft al een idee van een moderne variant van het portfolio.

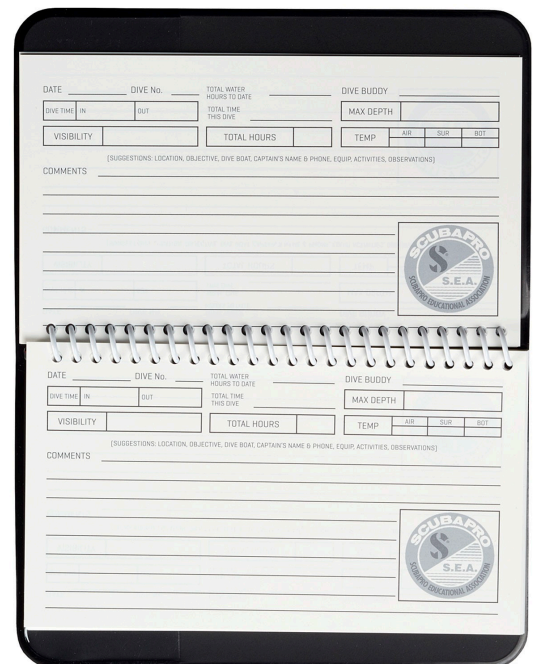

Figuur 2. Portfolio voor grafisch werk. Bron: Packling

Een portfolio bevat voorbeelden van eigen werk waar u trots op bent en die u aan anderen wilt tonen

Duiklogboek

Neem de duiker. Duiken doe je nooit alleen maar altijd met tenminste één buddy, een maatje aan wie je je leven letterlijk toevertrouwt. Want hoe je het ook wendt of keert, een mens is een landdier en geen vis: onder water bevind je je in een levensbedreigend milieu. Stel, u bent een duiker en verblijft in uw eentje op Aruba. Daar kunt u prachtige duiken maken, maar niet alleen dus! U gaat op zoek naar een buddy en vindt een op het oog geschikte maar voor u volstrekt onbekende duiker. Op grond waarvan kunt u elkaar nu vertrouwen? Want let op: het is niet alleen zo dat u hem wilt kunnen vertrouwen. De vraag is net zozeer of hij ook met u in zee wil. Duikers hebben daarvoor met elkaar een internationaal geldende afspraak gemaakt. Ieder voor zich beheert zijn eigen duiklogboek en dat wordt op een bijzondere manier ingevuld en onderhouden. Stel dat u in de Westerschelde een keer dertig meter diep bent geweest, dan staat die prestatie natuurlijk in uw duiklogboek. Die aantekening is niet door u afgetekend, maar, met naam en toenaam, door uw toenmalige buddy, instructeur of duikmeester. Die heeft het namelijk met u op die diepte overleefd. Op Aruba kunt u dus aan de u onbekende duikmaat aantonen dat u met succes op dertig meter diepte bent geweest en daarvoor staat uw toenmalige buddy garant. Als uw kandidaat-duikmaat zijn logboek niet kan overleggen, houdt het voor u natuurlijk op. Kan hij dat wel laten zien, dan kunt u samen aan de hand van de logboeken vaststellen welke duik vol vertrouwen gemaakt kan worden. Zijn eigen duiklogboek en dat van u wordt op een bijzondere manier ingevuld en onderhouden.

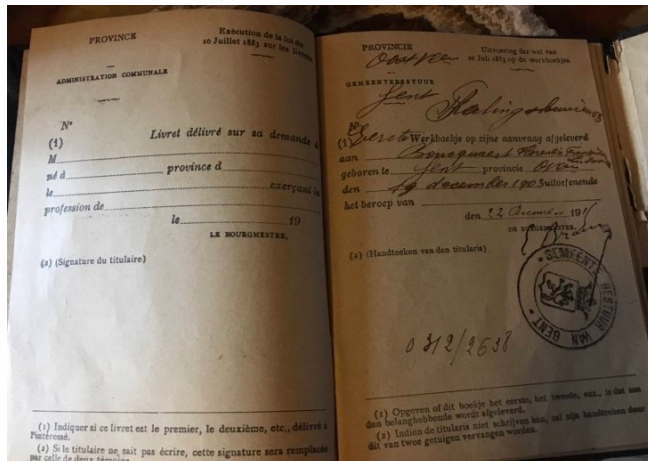

Figuur 3. Duiklogboek. Bron: ScubaPro

In het gewone leven is het eigenlijk niet anders. Wat is het waard dat iemand zegt dat hij iets kan of heeft bereikt in zijn leven zonder dat daar een referentie of bewijs van een ander tegenover staat? Waarom geven onderwijsinstellingen diploma's en certificaten af?

Uit het voorafgaande leiden we af dat het vertrouwen in de duiker is gewaarborgd omdat er een onafhankelijke derde bij betrokken is. Die heeft geen belang bij fabeltjes.

Werkboek

Afbeelding 4. Werkboek. Bron Zememain.be

Tot en met de jaren zeventig onderhouden vaklieden een werkboek. Daarin beschreven zij wat ze produceerden, bijvoorbeeld het zetten van een raamkozijn of gieten van een bronzen klok. Iedere keer als iets klaar was, of op regelmatig terugkerende momenten, werd in het werkboek door hun opdrachtgever, leermeester of werkgever afgetekend wat ze hadden gedaan. Op deze manier konden de vaklieden hun ontwikkeling zichtbaar maken en was het werkboek een waardevol instrument om hun vakmanschap aan een ander te bewijzen. De parallel met het duiklogboek is duidelijk.

Ook hier ziet u dat de objectiviteit is gewaarborgd doordat een derde, onafhankelijk persoon zijn oordeel geeft.

Het aantonen van kennis en kunde ligt zelden alleen bij uzelf maar juist bij degene die daar belang bij heeft

Portfolio

Als u uw hele leven, vanaf uw eerste stapjes tot en met uw pensioen, uw kennis, kunde en ervaringen wilt bijhouden en dat aan anderen wilt laten zien, dan kan dat heel goed in een portfolio. U begrijpt dat in dat geval een klassiek kartonnen portfolio uit zijn voegen zou barsten door de hoeveelheid gegevens en voorbeelden die erin worden opgenomen. Met de komst van de computer en Internet staan nu elektronische portfolio's ter beschikking waarin u op eenvoudige wijze documenten, foto's, films en geluidsopnamen als bewijs voor uw talenten kunt opslaan en voor anderen toegankelijk maken.

Een portfolio onderhoud je je leven lang

Aangezien zo'n portfolio over uw leven gaat, kan het niet anders zijn dan dat u de eigenaar van dat portfolio bent en er dus alle beslissingen over mag nemen. U en niemand anders bepaalt wat erin komt en wat aan anderen getoond mag worden.

U bent de eigenaar van uw portfolio en bepaalt wat erin zit en wie mee mag kijken. Niemand anders!

Een digitaal portfolio onderscheidt zich op nog een punt van een kartonnen map. Het is niet alleen gedigitaliseerd, maar het helpt u ook uw toekomst te plannen. Een klassiek portfolio biedt alleen een blik op het verleden: 'kijk eens wat ik kan, heb volbracht, ik voor mooie dingen heb gemaakt en bereikt!'. Met een modern digitaal portfolio kijkt u ook vooruit: 'Zie eens wat ik van plan ben te gaan doen, te leren!' U kunt de mensen in uw omgeving tonen hoe u zich in de toekomst denkt te gaan ontwikkelen. Denk bijvoorbeeld aan de architect die al een blauwdruk van een woonhuis in zijn portfolio heeft zitten en nu nog hoopt een opdrachtgever te vinden. U biedt dus ook een blik op uw toekomstplannen in de hoop dat anderen u daarbij gaan steunen.

Met het voortschrijden van de tijd ziet u dat u uw plannen voor de toekomst gerealiseerd heeft en dat de resultaten daarvan opgenomen zijn in uw portfolio in de klassieke betekenis. Het kunstwerk dat u zich voorgenomen heeft met die bijzondere techniek te schilderen, zal na verloop in uw portfolio opgeborgen worden als een werkstuk waar u met recht trots op bent. Daarbij kunt u ook vastleggen hoe u heeft leren om te gaan met de voetangels en klemmen van die techniek en wie u die bekwaamheden wil laten bekrachtigen. U kunt dus niet alleen uw resultaten laten zien, maar ook hoe en met wie u daartoe bent gekomen.

Een portfolio biedt een blik op uw verleden, heden en toekomst

Portfolio, onafhankelijk en toekomstvast

Steeds meer scholen en bedrijven bieden hun studenten en werknemers elektronische portfolio's aan. Daarvan zijn er veel verbonden met een of meer leerlingvolgsystemen van de onderwijsinstelling of Human Resource Managementsystemen van het bedrijf. Als dat zou betekenen dat u de toegang tot uw eigen portfolio kwijtraakt wanneer u de school of het bedrijf verlaat, dan staat dat het idee van een portfolio dat een leven lang meegaat ernstig in de weg. We kennen instellingen die oud-leerlingen de toegang tot hun portfoliosysteem toestaan. Vaak betekent dat dat die instellingen inzicht houden in het doen en laten van hun ex-student. Dit is niet wenselijk. De

kern van de zaak is dat u, en niemand anders, de baas bent over uw portfolio. Dan mag u voor het beheren ervan niet afhankelijk zijn van derden.

Een portfolio staat los van het bedrijf of de instelling waar u werkt of leert. De aanbieder ervan dient volkomen belangeloos te zijn.

Hoe dan wel?

Niemand kan de toekomst voorspellen. Als u op de basisschool zit, heeft u er vaak nog geen weet van welke vervolgopleiding u gaat volgen, laat staan welk beroep u zult kiezen. Zit u op het VMBO, HAVO of VWO, dan weet u ook nog niet welke kant het met uw studie en beroepskeuze op zal gaan. Zelfs op het MBO, HBO of WO weet u vaak pas laat op welke beroepskeuze u uit zult komen. En is eenmaal het diploma's binnen, dan is de arbeidsmarkt zo dat u jammer genoeg vaak geen baan vindt die past bij het door u gekozen beroep. Dus uw professionele carrière is al net zo'n onzeker gegeven.

Deze eerste waarneming leidt ertoe dat een digitaal portfolio zeer flexibel moet zijn. Met het oog op uw toekomst moeten alle wegen voor u open staan en moet het portfolio u alle vrijheid geven om uw keuzes te maken en nieuwe kansen te scheppen.

Een portfolio heeft een open structuur

Onderwijsinstellingen hanteren een eigen benadering om de lesstof en de opleidingen te structureren. Er zijn er geen twee hetzelfde. Dat is hun goed recht en daarmee onderscheiden ze zich in de markt. Jammer is dat dit doorwerkt in het door de instelling gekozen of zelf ontwikkelde portfoliosysteem. Ook de invulling daarvan wordt vaak door de school aan de leerlingen opgelegd. Het schoolportfolio sluit dus meestal nauwkeurig aan op het curriculum van die school en daardoor per definitie niet op dat van een andere onderwijsinstelling. Dit staat de meeneembaarheid van uw digitaal portfolio naar een andere school of naar het bedrijfsleven in de weg. Op zijn best kunt u uit een dergelijk portfolio een papieren kopie of pdf-document krijgen die u vervolgens handmatig moet overbrengen naar het volgende portfoliosysteem. Dat is strafwerk.

Ook hier geldt dat het digitaal portfolio een open structuur moet hebben.

Een portfolio is een leven lang meeneembaar

Een consequentie hiervan is dat alles wat u gedurende uw studie en carrière in uw digitaal portfolio vastlegt, op ieder moment toegankelijk moet blijven. Zoals u weet gaan de ontwikkelingen op ICT-gebied heel snel. Wat men ook voor moois zou uitvinden, u zou niet willen dat u op enig moment, omdat de uitgever van uw portfolio dat vanuit zijn technologische vernieuwingsdrang eist, uw hele portfolio opnieuw in moest richten (net zomin overigens als wanneer u van school of baan zou veranderen.) De uitgever moet maar zo slim zijn dat zijn uitgangspunten goed zijn gedefinieerd en dat hij daar trouw op voortbouwt. Vernieuwen mag, moet zelfs om ook met nieuwe versies van bijvoorbeeld een operating systeem van uw computer mee te kunnen, maar het mag nooit ten koste gaan van de inhoud van uw portfolio.

Een digitaal portfolio is toekomstvast

De toetsbaarheid van een digitaal portfolio

Een goed portfolio is fraudebestendig. In vroeger tijden was de wereld eenvoudiger. De stempel of handtekening van de leidinggevende volstond in een werkboekje. Duikers kenden elkaar of wisten dat ze op de handtekening in een duiklogboek kunnen vertrouwen. Niemand heeft in levensgevaarlijke situaties belang bij het zelf flatteren van zijn competenties of het aandikken daarvan.

Dit ligt in een werk- of opleidingssituatie soms anders. Bij doorvragen zal menig leerling of student vinden dat een voldoende eindbeoordeling van een opdracht belangrijker is dan het behaald hebben van de achterliggende competentie. Ook als daar geluk of een beetje sjoemelen voor nodig is.

Dat is jammer, want het zou eigenlijk andersom moeten zijn. Het besef dat je de competentie hebt, geeft zelfvertrouwen en biedt kansen in de toekomst. Het cijfer is daarbij overbodig.

Voor dat laatste is een portfolio ook bedoeld. Namelijk bewijsvoering leveren over uw competenties, zodat anderen weten wat ze aan u kunnen toevertrouwen. Dan mag er op geen enkele manier twijfel over bestaan dat wat u in uw portfolio laat zien ook echt waar is.

Hiervoor is het belangrijk dat u niet kan knoeien met informatie die anderen in uw portfolio plaatsen, precies als bij het werkboekje en het duiklogboek. Dit stelt technische eisen aan een portfolio. Wat anderen op uw verzoek in uw portfolio plaatsen, is door u niet wijzigbaar, noch te verwijderen. Wel moet die ander op uw verzoek de gelegenheid hebben zijn inbreng te wijzigen.

Informatie van anderen in uw portfolio is gegarandeerd niet door u wijzigbaar noch verwijderbaar

U hoeft het natuurlijk niet altijd eens te zijn met wat anderen in uw portfolio plaatsen. Die informatie zou u voor uzelf willen houden, net zoals u ook niet alles in uw Curriculum Vitae zou zetten. Niet alles wat u doet is per slot van rekening om trots op te zijn. Iedereen maakt fouten, u ook. In een portfolio kunt u dit oplossen door die onderdelen

niet voor anderen zichtbaar te maken. U bepaalt als eigenaar van uw eigen portfolio zelf wat u wel of niet aan anderen laat zien.

De eigenaar van een portfolio bepaalt zelf wat hij aan anderen laat zien

Een groot aantal portfoliosystemen voorzien er niet in om langs elektronische weg te valideren of te waarmerken. Dat is een grote tekortkoming. Als uw portfolio er daar een van is, moet u voor andere manieren zorgen waarop u dit kunt garanderen. Bijvoorbeeld door documenten, die van handtekeningen en herleidbare namen zijn voorzien, te scannen en als pdf-document of foto in uw portfolio op te slaan. Dit is evenwel een lapmiddel omdat met de authenticiteit gerommeld kan worden, bijvoorbeeld door foto's te bewerken.

Zoals de chef in een werkboekje een stempel of handtekening zet ter goedkeuring van wat de vakman heeft gedaan; zoals de duiker in het logboek van zijn buddy een handtekening zet om aan te geven samen een bepaalde duik succesvol te hebben volbracht, zo zal u tijdens uw werk of studie vaak aan mensen die daar een goede kijk op hebben om de bevestiging of goedkeuring vragen van zaken die u (naar uw mening) goed hebt gedaan. Het zou dan wel heel raar zijn dat bijvoorbeeld uw werkgever of opleider een opleidingsplan, scriptie of stagerapport formeel heeft goedgekeurd en u dit later zonder overleg zou kunnen wijzigen. Zij zouden van niets weten en wat ze hebben goedgekeurd gaat een eigen leven leiden. Fraude ligt dan om de hoek. Daarom is het in ieders belang dat informatie die formeel is goedgekeurd in uw portfolio ook wordt gewaarmerkt en 'bevoren.' Mocht het zo zijn dat wijzigingen alsnog nodig zijn, dan kan de belanghebbenden die heeft gewaarmerkt het bewijsstuk weer 'ontdooien' en vrijgeven.

Eigen informatie is niet wijzigbaar of verwijderbaar nadat anderen het hebben geaccepteerd

Ook hier geldt de regel dat u bepaalt wie al of niet inzage krijgt in deze gegevens.

Overigens ziet u hier een belangrijk voordeel van een digitaal portfolio ten opzichte van het oude papieren portfolio. Een digitaal portfolio dat technisch goed is beveiligd, raakt u niet meer zomaar kwijt. Daardoor is het duurzamer en loopt u minder het risico zomaar uw hele geschiedenis en toekomstplannen kwijt te zijn.

Belanghebbenden

Bij een digitaal portfolio spelen belanghebbenden een grote rol. We zullen dat verklaren vanuit het competentiebeprijp dat wij hanteren.

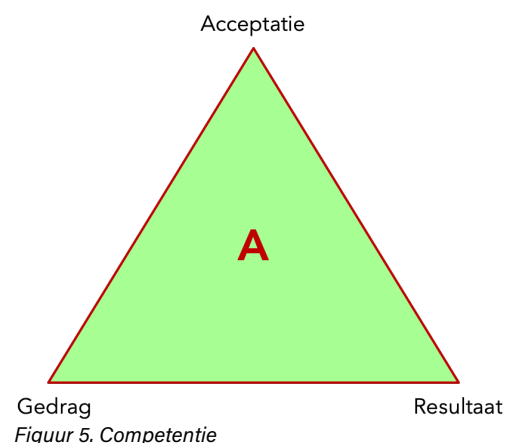
Competentiebeprijp

Als u geslaagd bent voor uw opleiding dan krijg u een diploma. Eigenlijk betekent dat, dat de school of opleiding met een papieren bewijs verklaart dat u de studie met goed gevolg heeft doorlopen en dat zij ervoor instaat dat u de kwaliteiten heeft om te mogen beginnen aan een vervolgstudie of een beroep waarvoor u bent gediplomeerd. We spreken dan van een startkwalificatie: vanuit de mening van de school beschikt u over voldoende kennis en vaardigheden om door te kunnen.

Stel, u bent tweeëntwintig jaar en net afgestudeerd. U solliciteert bij een tegelfabriek naar de functie van verkoopleider. U wordt door het hoofd verkoop aangenomen op grond van uw vlotte omgang en omdat u over het juiste diploma beschikt. Maar dan. Zou u door uw nieuwe baas meteen op zijn belangrijkste klant afgestuurd worden? Zou u daarmee direct de verantwoordelijkheid krijgen over twintig procent van de omzet waar deze klant goed voor is? Wij denken van niet! Een meer te verwachten gang van zaken is dat u eerst eens wordt meegenomen naar een kleinere klant en het hoofd verkoop de kat eens uit de boom kijkt. Hoe komt u op die klant over? Bent u klantgericht of klantgezwicht? Bent u voorzichtig of doet u toezeggingen die niet waargemaakt kunnen worden? Op het moment dat hij u zelfstandig naar deze klant laat gaan, doet hij een heel belangrijke uitspraak: hij vertrouwt u, en wel zo dat hij u alleen naar een klant durft te laten gaan. Hij vertrouwt u letterlijk iets waardevols toe en neemt daarmee een weloverwogen risico.

Het voorbeeld gaat verder. Doordat het hoofd verkoop merkt dat u, zijn nieuwe verkoopleider, de zaken goed oppakt en steeds meer geld in het laatje brengt, durft hij een maand op vakantie te gaan en de commerciële contacten helemaal aan u over te laten. Alweer een uiting van vertrouwen! Het waardevolle dat hij u toevertrouwt is intussen aanzienlijk meer geworden dan 'slechts' één klant.

In ons competentiebeprijp speelt acceptatie of vertrouwen een essentiële rol. Het duidt het verschil aan tussen kwalificatie en competentie. Wij hanteren de volgende definitie:

Een competentie is wat anderen iemand durven toevertrouwen

Je kan het ook omgekeerd zeggen:

Als je iemands competenties wil weten, moet je weten wat anderen (die daar belang bij hebben) aan hem overlaten

Een competentie is altijd gebonden aan een taaksituatie en aan toegevoegde waarde. De verkoopleider wordt door zijn hoofd verkoop niet beoordeeld op zijn zwemprestaties. Wel op hoeveel tegels hij verkoopt, zijn toegevoegde waarde voor de tegelfabriek als geheel en voor het hoofd verkoop in het bijzonder.

Een competentie is om die reden alleen belangrijk als hij verbonden is met een of meer belanghebbenden.

In ons voorbeeld is het belang van het hoofd verkoop duidelijk. Als jij als verkoopleider geen omzet maakt voor de fabriek, dan drukt dat ook op zijn resultaat.

Een ander voorbeeld: de voetballer die met zijn geweldige loopvermogen, zijn medespelers alleen maar in de weg loopt is niet competent, want het resultaat (hij scoort niet) en de acceptatie door anderen (hij loopt ze constant voor de voeten) blijven uit. Als hij met zijn geweldige loopvermogen als onmisbaar wordt beschouwd omdat hij de gaten voor anderen dicht loopt en uit lange ballen weet te scoren, is hij competent.

Een competentie wordt 'van buiten naar binnen' beoordeeld. Eigenlijk hebben we het al gezegd. Niet jij bent degene die zegt of je al dan niet een goede verkoopleider bent. Dat zal wel blijken uit het vertrouwen dat je baas in je stelt.

Een competentie is wat anderen iemand toevertrouwen in een bepaalde taaksituatie, gerelateerd aan toegevoegde waarde, voor relevante belanghebbenden, van buiten naar binnen

Terug naar het verschil tussen competentie en kwalificatie. De school heeft, door u het diploma uit te reiken, verklaard het vertrouwen in u te hebben dat u de beroepsrol uit zult kunnen oefenen. Als student bent u competent gebleken om het diploma te halen. De examencommissie (een belanghebbende) heeft op basis van uw resultaten (scripties, stagerapporten, proefwerkcijfers et cetera) en getoond gedrag (geen lesverzuim, goed studiegedrag, stageplaatsen waren tevreden over u et cetera) voldoende vertrouwen in u om te diplomeren. Maar een school vertrouwt geen gouden klanten aan u toe waar miljoenen Euro's van afhangen. Uw werkgever op een zeker moment wel – mag je hopen. Uw hoofd verkoop moet dat vertrouwen in u nog opbouwen. Hij is wel hoopvol, anders had hij u nooit aangenomen. Uw getoonde gedrag en geleverde resultaten moeten bij hem tot de acceptatie leiden dat hijzelf bijvoorbeeld met een gerust hart een maand op vakantie kan gaan en de winkel aan u kan overlaten. Hij ziet uw diploma slechts als een kwalificatie.

Maar stel, om het voorbeeld verder door te zetten, in het laatste jaar van uw opleiding heeft u een verkoopstage gelopen bij een naburige steenfabriek en het hoofd verkoop aldaar was zeer over u te spreken, had u eigenlijk na afloop van uw studie in dienst willen nemen maar had de domme pech dat de tegelfabriek gewoon een beter aanbod voor u had. U heeft bij de steenfabriek bewezen nieuwe – en geen kleine – klanten te kunnen werven. Nu kennen de beide hoofden verkoop elkaar erg goed en ze vertrouwen elkaar op hun woord. U kunt zich dan voorstellen dat uw werkgever zijn vertrouwen in u een stuk sneller opbouwt, sterker nog dat hij al een flink hogere basisacceptatie voor u heeft dan zonder een dergelijke referentie. Hij zal u in dit laatste voorbeeld al voor een stuk competentier aanzien en grotere risico's met u durven aangaan.

Een kwalificatie is een START voor een competentie

Externe legitimering

U kunt zich voorstellen dat er met portfolio's gemakkelijk gesjoemeld kan worden. Natuurlijk moeilijker in het geval van het portfolio van een fotomodel, hoewel je met de tegenwoordige digitale technieken van een gerimpelde bejaarde nog een centerfold kunt maken. Neen, de vraag is hoe u aan uw werkgever, klant of opdrachtgever kunt bewijzen dat uw werkstukken die in uw portfolio zitten ook daadwerkelijk door u als kunstschilder zijn gemaakt. U zou dan kunnen denken aan een serie foto's waaraan de toeschouwer kan zien dat u dat werkstuk stapje bij beetje hebt gemaakt. Maar ook dan kan het zo zijn dat het schilderij-in-ontwikkeling door een ander is geschilderd dan degene die op de foto staat.

De ultieme bewijsvoering is dat de klant er zelf bij was toen het schilderij werd gemaakt. Dat valt dus niet mee als u de opdracht nog moet krijgen. Wellicht is dan de beste bewijsvoering voor uw kunnen dat uw eerdere klanten en opdrachtgevers voor u borg staan dat u een goede kunstschilder bent. We hebben het dan over klanten en opdrachtgevers die gezichtsverlies zouden lijden indien ze bedrogen zouden worden. Zij spreken dus vertrouwen uit in u als kunstschilder en zijn uw referentie. Dat past naadloos bij het competentiebeprip dat wij hanteren.

Anderen staan in voor het bewijs van mijn talenten

Als u in uw digitaal portfolio competenties gaat verzamelen, en wij raden u aan dat te doen, dan begrijpt u dat ons advies is de belanghebbenden daarbij te zoeken en die in uw portfolio te laten vertellen wat uw toegevoegde waarde voor hen is geweest, welk gedrag zij bij u hebben waargenomen dat daaraan bijdroeg en wat de concrete

resultaten zijn geweest. Nog beter zou het zijn als u die fysieke resultaten ook nog in uw portfolio mocht opnemen. Bewijsvoering voor uw competenties door derden. Daar gaat het in een portfolio om.

Externe validering: belanghebbenden staan toe dat de bewijzen voor mijn competenties, door hen gewaarmerkt, in mijn digitaal portfolio worden opgenomen

Hoe kies je je belanghebbenden?

Veel belanghebbenden zijn vanzelfsprekend zodat u ze niet altijd kunt kiezen. Neem uw docenten, werkgever, collega's, klanten en opdrachtgevers. Maar voor een deel heeft u ze ook zelf voor het uitzoeken. Dat komt te pas als u bijvoorbeeld een werkgroep moet samenstellen voor een project of scriptie. Ook krijgt u vaak de keuze als het gaat om een coach, studie- of loopbaanbegeleider. We benadrukken dan dat u in zo'n geval net zo goed een belanghebbende voor uw belanghebbenden bent als zij dat voor u zijn.

Dan de keuze. Waar kunt u zoal op letten?

Stel, u speelt in een voetbalelftal en ongelukkig genoeg is Henk, de links back, geblesseerd. Hij is iemand die u eigenlijk niet wilt missen omdat hij zeer gemotiveerd is om te winnen en omdat hij een bijzonder goede back is. U heeft nu de keuze uit twee spelers: Jan die een uitstekende links back is maar hij is bevriend met de spits van de tegenpartij en wil niet meespelen; Peter die een middelmatige back is maar zeer gemotiveerd om de tegenpartij ervan langs te geven. Uw keuze zal hoogstwaarschijnlijk naar Peter uitgaan: die kunt u vertrouwen en zijn mindere kwaliteiten neemt u voor lief.

Een ander voorbeeld. U studeert en u krijgt de keuze uit twee medestudenten om mee samen te werken. De ene student wil zijn studie ook graag tot een succes maken maar is niet zo briljant, de andere ziet zijn studie als een relatief nutteloos tijdverdrijf en gaat voor een zesje terwijl hij het in zich heeft om op zijn sloffen een tien te halen. Ook nu zult u wel weten wie te kiezen.

Wat in beide voorbeelden opvalt is dat u beter iemand kunt kiezen die echt wil. Wiens belang het is om samen met u te winnen. We spreken niet voor niets van belanghebbenden. We bedoelen dan steeds mensen die er een belang bij hebben dat u succesvol bent in uw studie of carrière.

Een door jou aangewezen belanghebbende heeft een met jou gedeeld belang en heeft daar ook weet van

Colofon

LLO-eXperience BV

Marinaweg 41
1361AG Almere
Nederland

E-mail : info@llo-experience.nl

URL : www.llo-experience.nl

© LLO-eXperience BV 2023 | Alle rechte voorbehouden

Iedereen mag alles uit deze uitgave hergebruiken en vereenvoudigen naar eigen goeddunken zolang daar geen commerciële doeleinden mee worden gediend. Zijn er commerciële doeleinden bij het overnemen of kopiëren enz. van (delen van) deze uitgave dan is voorafgaande schriftelijke toestemming van LLO-eXperience BV vereist. In alle andere gevallen wordt men uitdrukkelijk geacht de bron te vermelden.